

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA XORIJIY MAMLAKATLARDA
QISHLOQ XO'JALIGIDA IXTISOSLASHTIRISHNING AMALGA
OSHIRILAYOTGAN ISLOHATLARI BILAN TANISHISH.**

Shodiyeva. A. D.

BuxMTI 2-boshqich talabasi

Ibragimov Aziz To'rayevich

Osiyo xalqaro universiteti

Annotatsiya: 2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasiga muvofiq, qishloq xo'jaligini ilmiy asosda intensiv rivojlantirish orqali dehqon va fermerlar daromadini kamida 2 baravarga oshirish, qishloq xo'jaligining yillik o'sishini kamida 5 foizga yetkazish ustuvor maqsad sifatida belgilandi.

Kalit so'zlar: hududlashtirish, samaradorlik, ixtisoslashtirish, qishloq xo'jaligi, iqtisodiy ko'rsatkich, cho'l yaylov, ishlab chiqarish, yetishtirish, iqlim, moslashtirish, dehqonchilik, resurs.

qishloq xo'jaligi sohasida samaradorligi past bo'lib borayotgan ayrim tarmoqlarning muammolari, ularni bartaraf etish borasida hududlarning mavjud imkoniyatlaridan samarali foydalanish maqsadida, bilim va tajribalarga tayangan holda cho'l yaylov o'simliklar urug'chiligining markazi tomonidan respublikamizdagi qorako'lchilikka ixtisoslashtirilgan xo'jaliklarning foydalanib kelayotgan cho'l yaylovlarida degradatsiyaga uchragan yer maydonlarida olib borilgan ishlar tahlili, viloyatimizning innovatsion hududiga aylantirilgan Romitan tumani va Qorako'l tumanining sug'oriladigan madaniy yerlarida ilmiy tadqiqot ishlari amalga oshirildi. Olib borilgan tadqiqotlar davomida o'rganilgan hududlarning barcha tabiiy-iqlim sharoiti, geografik joylashuvi, hududlarning mavjud imkoniyati va ulardan oqilona foydalanish holatlari, ishlar natijadorligiga aloxida etibor qaratildi.

Hududlarni ixtisoslashtirishdan oldin, birinchi navbatda mazkur hududning (ixtisoslashtiriladigan) tuproq iqlim sharoitini hisobga olinib, tahlillar amalga oshiriladi. Natijalarga qarab, barcha xizmat ko'rsatuvchilar ishlab chiqarish yo'nalishi bo'yicha ratsional joylashtiriladi

Barcha korxonalarning ishlab chiqarish bosqichiqa mehnat taqsimoti amalga oshiriladi, mazkur taqsimot ishchi kuchlari darajasini qanday ekanligidan dalolat beradi. Shu sababli, ixtisoslashtirish doimiy o'zgarishda bo'lib, har doim rivojlanadi.

Oddiy qilib aytganda, qishloq xo'jaligining ixtisoslashuvi hududlarda ayrim xo'jaliklarni ushbu hududning iqlimiga mos biron-bir mahsulot turini boshqasiga qaraganda ko'proq yetishtirilishini anglatadi.

Mamlakatda ushbu tarmoqni ixtisoslashtirish kompleks mexanizatsiyalash, tarmoqlarda ilg'or texnologiyalardan foydalanish, mehnatni tashkil qilishning turli shakl va uslublarini joriy qilish, mehnat unumdorligini oshirish, soha xodimlarini qayta

tayyorlash, mehnat vositalari hamda buyumlaridan tizimli foydalanish imkonini yaratadi. Hududlarni ixtisoslashtirish darajasiining chuqurlashtiruv jarayonida qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishii takomillashadi va bu o'zgarishlar undagi tarmoqlar bilan bir qatorda butun qishloq xo'jaligini iqtisodiy samaradorligini oshishiga sabab bo'ladi.

Qishloq xo'jaligida korxonalarni ixtisoslashtirish 2 guruhga: xo'jalik va tarmoq ixtisoslashuviga bo'linadi.

Birinchi guruh ya'ni xo'jalik ixtisoslashuvi ham o'z navbatida 2 ga bo'linadi. Bular, xo'jaliklararo ixtisoslashuv va ichki xo'jalik ixtisoslashuviga bo'linadi. Bir qancha korxonalarning samara bermayotgan sohalarini o'zlarining mablag'lari hisobidan, yangi maqsadga muvofiq birlashtirilishi – xo'jaliklararo ixtisoslashuvga misol bo'la oladi. Ixtisoslashuvning bunday ko'rinishi xo'jaliklararo qo'shma korxona sifatida namoyon bo'ladi. Ularni hissadorlik jamiyati, mas'uliyati cheklangan jamiyat kabi ko'rinishlarda tashkil qilinadi.

Resurslarning samarasiz harakatlarini cheklash maqsadida korxonaning o'zida ishlab chiqarish bo'limlarini biron yangi turdagi mahsulot ishlab chiqarish yoki yetishtirish uchun hududlarini maqsadga muvofiq joylashtirilishi – ichki xo'jalik ixtisoslashuvi deyiladi. Bunday ixtisoslashuv korxonada ishlab chiqarish resurslaridan oqilona va samarali foydalanish imkonini yuzaga keltirib, o'z-o'zidan samarasiz mahsulot ishlab chiqarish yoki yetishtirish harakatlari cheklanadi.

Tarmoq ixtisoslashuvi - o'z navbatida tarmoq bo'yicha ixtisoslashuv va tarmoq ichida ixtisoslashuvga bo'linadi. Tarmoq bo'yicha ixtisoslashuvda korxonada bir yoki undan ortiq tarmoq maqsadga muvofiq hajmda joylashtiriladi. Masalan, korxona o'simlikchilik yoki chorvachilikka ixtisoslashadi, yoki bo'lmasa, paxtachilikka va sabzavotchilikka yoki sutchilikka va ko'chat etishtirishga ixtisoslashishi mumkin. Tarmoq ichida ixtisoslashuvning chuqurlashib borishi va uning chegarasi mahsulot yetishtirish bilan bog'liq bo'lgan jarayonda mustaqil ajralib, natijada bu mahsulot sifatida namoyon bo'lishidir.

Yurtimizda viloyatlarimiz joylashuviga qarab ma'lum bir hududlarimizda bir xil mahsulotlar yetishtirishga ixtisoslashgan. Ushbu hududlarda mahsulot yetishtirishda mehnat taqsimoti joriy qilingan. Mamalakatimizning viloyat, tuman hamda qishloqlari o'zining hududlariga mos ravishda xo'jalik mahsulotlarini yetishtirish maqsadida ma'muriy hududiy bo'linmalarga ajratilgan. Masalan, g'arbiy mintaqamizda (Xorazm viloyati, Qoraqalpog'iston Respublikasi) sholi, baliq yetishtirishga, markaziy hududda joylashgan Jizzax, Sirdaryo, Toshkent viloyatlari meva, sabzavotchilik va polizchilikka ixtisoslashgan, Surxondayo viloyatining shimoliy hududlari, Sariosiyo, Uzun, Oltinsoy, Denov tumanlari asosan meva yetishtirishga ixtisoslashgan.

Ixtisoslashuv darajasi, mazkur xo'jaliklarda yetishtirilayotgan barcha mahsulotlarning yetishtirish hajmiga qarab har xil bo'ladi. Asosan 1 turda mahsulot yetishtirsa tor ixtisoslashgan, 3 yoki 4 turda bir xil hajmda mahsulot yetishtirsa past ixtisoslashgan, ishlab chiqarilayotgan 3 va undan ortiq mahsulotlar ishlab chiqarib har birining hajmi katta bo'lsa o'rta darajada ixtisoslashgan xo'jalikka kiradi. Aytaylik: etishtirilayotgan mahsulotning asosiy qismini bug'doy egallasa – donchilikka, dorivor o'simliklar egallasa

– dorivor o'simliklar yetishtirishga ixtisoslashgan deyiladi. Bizni mamlakat tabiiy iqlim sharoitini inobatga olsak, tabiiy resurslardan oqilona foydalansak 3-4 emas undan ham ortiq turlarni yeishtirishga ixtisoslashtirishimiz mumkin.

Qishloq xo'jaligida ixtisoslashuv darajasi muhim ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi. Ixtisoslashuv qancha baland (yuqori) bo'lsa, xo'jalikda samaradorlikni oshirish imkoniyatlari ham yuqori bo'ladi.

Quyidagi ko'rsatkichlarda korxona va tashkilotlarning qay darajada ixtisoslashganligini aniqlash imkoni mavjud:

- Har bir mahsulot tarkibi va hajmi;
- Barcha mahsulot tarkibi;
- Mavjud yer maydoni;
- Ekinlar va chorva molar tarkibi;
- Mavjud ishchi kuchlari va ularning tarkibi;
- Mehnat taqsimoti;

Mahsulot salmog'iga qarab ixtisoslashuv darajasi aniqlanadi va quyidagicha hisoblanadi:

$$Id = \frac{ATTMQ}{YTMQ} * 100$$

Bunda: Id - Ixtisoslashuv darajasi, foizda
ATTMQ – asosiy tarmoqning mahsulot qiymati;
YTMQ – Yalpi Tovar mahsuloti qiymati.

YTMQ aniqlashda ishlab chiqarilgan barcha tarmoqdagi tovarlar yig'indisi qo'shiladi.

Yo'lga qo'yilgan to'g'ri ixtisoslashtirish mahsulot ishlab chiqarish samaradorligining asosi hisoblanadi. Ushbu asos barcha iqtisodiy qonunlardan kelib chiqqan.

Aytish joizki, ixtisoslashtirish korxonaning rentabellik darjasi va daromadini doimiy oshirib borishga undaydi.

Hududlarni ma'lum bir mahsulot yetishtirishga ixtisoslashtirish – bozor talablari asosida is'temolchilar uchun zarur bo'lgan tovar ishlab chiqarish yoki mahsulot yetishtirish tushuniladi. Bu jarayon hududdagi mavjud imkoniyatlardan oqilona foydalanish, yangi mahsulot yaratish, uni sifatini yaxshilashga imkon beradi.

Bugungi kunda korxonalar oldida turgan asosiy vazifalardan, toza tabiiy mahsulot ishlab chiqarish, dehqon xo'jaliklarini rag'batlantirish, ilm-fan yutuqlaridan foydalanib ilg'or tajribalarni ishga tushurish, yetishtirilayotgan mahsulot tannarxni kamaytirish, yer maydonining har bir qarichidan unumli foydalanish, dehqonchilik sohasini hamda chorvachilik sohasini tezroq rivojlantirish qishloq xo'jaligini ixtisoslashtirishning muhim ahamiyatini kasb etadi.

Xo'jalikda ixtisoslashuvni to'liqroq tavsiflash uchun ixtisoslashuv koeffitsiyenti (Ik) ni aniqlash kerak. Hisoblash formulasi:

$$Ik = \frac{100}{\sum S(24-1)}$$

Ik – ixtisoslashuv koeffitsiyenti;

100 – bu aloxida tarmoqlar tovar mahsulotining yalpi tovar mahsulotidagi salmoqlari yig'indisi;

S – har bir tarmoq mahsulotining yalpi tovar mahsuloti tarkibidagi salmog'i, n – mahsulotlarning egallagan salmog'i bo'yicha tartib raqami.

Aytaylik poliz ekinlariga ixtisoslashgan xo'jalikda mahsulot tarkibi: piyoz-60%, sarimsoq piyoz 22%, pomidor 14%, qolgan ekinlar 4% ni tashkil qilganda xo'jalikning ixtisoslashuvi quyidagicha aniqlanadi:

$$I_k = \frac{100}{60 \cdot (2 \cdot 1 - 1) + 22 \cdot (2 \cdot 2 - 1) + 14 \cdot (2 \cdot 3 - 1) + 4 \cdot (2 \cdot 4 - 1)} = 0,45$$

Ixtisoslashuv yuqori bo'lishi uchun ushbu koeffitsiyent 1 ga yaqin bo'lishi kerak. 0.35 dan past bo'lsa – past darajad ixtisoslashgan, 0.35-0.50 gacha orta darjada, 0.50-0.60 gacha yuqori darajada va 0.60 dan yuqori bo'lsa ixtisoslashish darajasi chuqurligini bildiradi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, muayyan mahsulot yetishtirish uchun, unga qulay muhit qayerda mavjud bo'lsa, ushbu mahsulotni yetishtirish va tannarxini arzonlashtirish ist'molchilar va xo'jaliklar uchun foydali hisoblanadi.

Respublikamiz qishloq xo'jaligida hududlashtirish borasida amalga oshirilayotgan islohatlar.

Yurtimiz bozorlarida aholimizning oziq-ovqatga bo'lgan ehtiyojlarini qondirishda, sanoat korxonalarimizni xom-ashyo bilan ta'minlashda, qolaversa iqtisodiyotimizni rivojlantirishda qishloq xo'jaligining o'rni va hissasi katta.

Respublikamizda so'ngi 10 yil ichida mazkur sohada bir qancha islohatlar amalga oshirildi.

Shuningdek, 2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasiga muvofiq, qishloq xo'jaligini ilmiy asosda intensiv rivojlantirish orqali dehqon va fermerlar daromadini kamida 2 baravarga oshirish, qishloq xo'jaligining yillik o'sishini kamida 5 foizga yetkazish ustuvor maqsad sifatida belgilandi.

O'zbekiston Respublikasida so'ngi besh yil ichida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishtirish hajmlarini ko'paytirish orqali mamlakatimiz ichki bozorini sifatli oziq ovqat mahsulotlar bilan ta'minlash hamda mamlakatning eksport salohiyatini oshirish maqsadida ekin yer maydoni sezilarli darajada kengaytirilmoqda. Shuningdek, respublikamizning viloyat, tumanlarining imkoniyati darajasidan kelib chiqib, raqobatbardosh qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishga hududlashtirish, mahsulot yetishtiruvchilarni yetishtiriladigan mahsulot turiga qarab sohadagi klasterlarga hamda kooperatsiyalarga birlashtirish kabi amaliy choralar ko'rilmogda. Maqsad, respublikamiz iqtisodiyotini yanada yuksaltirish uchun mazkur sohada hududlarimizning imkoniyatlarida kelib chiqib, muayyan mahsulot turlarini yetishtirish va bu borada keng ko'lamni ishlarni amalga oshirishdir.

Ana shunday maqsadlarimiz yo'lida 2020-yil 11-mayda Muhtaram Prezidentimizning "Respublika hududlarini qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirishga

ixtisoslashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gi PQ-4709 qarori qabul qilindi.

Ushbu qarorda, jahon bozorlari talablariga javob beradigan raqobatbardosh qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishda respublikamiz hududlarining salohiyatidan kelib chiqib bosqichma-bosqich mahsulotlarning muayyan turlarini yetishtirishga ixtisoslashtirish to'g'ri yo'l ekanligi va bu borada amalga oshirilayotgan yutuqlar va yo'l qo'yilayotgan kamchiliklar borasida, qishloq xo'jaligi sohasini diversifikatsiya qilish, ilmfan yangiliklarini joriy qilish, raqobatbardosh mahsulotlarni ko'paytirishda tumanlarning tuproq-iqlim sharoitlariga mos keladigan oziq-ovqat mahsulotlarini yetishtirish maqsadida tajriba sifatida Jizzax viloyatida 2020-2022-yillarda jami 116.3 ming gektar qo'shimcha maydonlarini qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirishga muvofiqlashtiruvchi kengash tomonidan bildirilgan takliflari maqullangan.

Bundan ko'rinib turibdiki, hukumatimiz tomonidan qishloq xo'jaligini diversifikatsiya qilish, tumanlar hududlarini tuproq-iqlim sharoitlariga mos bog'dorchilik, uzumchilik, sabzavot-polizchilik va boshqa iste'mol hamda oziq ovqat tovarlarini yetishtirishga moslashtirish ichki va tashqi bozorda rabatdosh mahsulotlarni yetishtirish, yangi turlar ko'paytirish hamda korxonalarining moddiy manfaatini oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Ushbu qarorda, Jizzax viloyatining ayrim hududlarini 3 yil ichida innovatsion va tejankor texnologiya qo'llash orqali uzumchilik va bog'dorchilikka ixtisoslashtirish, qo'shimcha hududlarning mavjud imkoniyatidan kelib chiqib raqobatbardosh mahsulotlar yetishtirish, ularni qayta ishlash va saqlash, eksport jarayonlarini tashkil qilishni o'z ichiga olgan tashabbuskorlar, klasterlar va boshqa tadbirkorlarga tanlov asosida yer ajratish choralarini ko'rish belgilab berilgan.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. EI, I. JAHON SAVDO KO'RSATKICHLARI ISTIQBOLI VA BUNDA O'ZBEKISTON EKSPORTCHI KORXONALARI UCHUN IMKONIYATLAR.
2. EI, I. (2024). O'ZBEKISTONDA MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLAR O'ZGARISHLARINING 2022 VA 2023 YILLAR VA TARMOQLAR MIQYOSIDA TAHLILI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(3), 44-52.
3. EI, I. (2024). YALPI ICHKI MAHSULOT TUSHUNCHASI VA UNI HISOBLASHNING ASOSIY SHARTLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 266-274.
4. Ibodulloyevich, I. E. (2024). O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA ISHBILARMONLIK MUHITINI YAXSHILASH ISTIQBOLLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 258-266.
5. EI, I. (2024). MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 275-281.

6. EI, I. (2024). BUXORO VILOYATIDA CHORVACHILIK TARMOG 'I YASHILLASHISH HOLATI TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 165-171.
7. EI, I. (2024). MILLIY KOMPANIYALAR RAQOBATBARDOSHLIGI OMILLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 168-174.
8. EI, I. (2024). EKSPORT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 175-182.
9. EI, I. (2024). QISHLOQ XO 'JALIGI TARMOQLARINI YASHIL IQTISODIYOT ORQALI RIVOJLANTIRISH YO 'LLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 172-180.
10. EI, I. (2024). KORXONALARDA RAQOBATBARDOSH EKSPORTNI YO 'LGA QO 'YISH VA MARKETING STRATEGIYALARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 315-324.
11. EI, I. (2024). BUXORO VILOYATIDA QISHLOQ XO 'JALIGI IQTISODIYOTNING YETAKCHI TARMOG 'I SIFATIDA. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 156-164.
12. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT VA UNING USULLARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI.
13. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Xizmat Ko 'Rsatis Korxonalari Faoliyatlarining Samaradorligini Oshirishning Tashkiliy Mexanizmini Takomillashtirish. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 608-615.
14. Ikromov, E. (2024). A METHODOICAL APPROACH TO EVALUATING THE EFFICIENCY OF SERVICE ENTERPRISES. *Modern Science and Research*, 3(5), 180-188.
15. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF ETHICS AND CULTURE IN THE INTRODUCTION OF MODERN METHODS OF MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 3(5), 171-179.
16. Ibodulloyevich, I. E. (2024). MENEJMENTNING ZAMONAVIY USULBLARINI JORIY ETISHDA ETIKA VA MADANIYATNING AHAMIYATI.
17. Ikromov, E. (2024). CLASSIFICATION OF LEADERSHIP STYLES IN THE MODERN MANAGEMENT SYSTEM. *Modern Science and Research*, 3(2), 615-621.
18. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Inqirozga Qarshi Choralar Dasturi Doirasida Kichik Biznes Va Xususi Tadbirkorlik Subyektlarini Marketing Tizimi Asosida Rivojlantirish Muammolari. *Miasto Przyszłości*, 54, 1495-1503.
19. Ibodulloyevich, I. E. (2023). DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI TAQSIMLANISHINI TAKOMILLASHTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 41, 321-325.
20. Ibodulloyevich, I. E. (2023). MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI PROGNOZLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR.
21. Ikromov, E. (2023). REGULATION OF BUSINESS ACTIVITY IS SIMPLIFIED. *Modern Science and Research*, 2(12), 1107-1111.
22. Ibodulloyevich, I. E. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA ISHBILARMONLIK MUHITINI YAXSHILASH ISTIQBOLLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 258-266.

23. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Tadbirkorlik Faoliyatini Davlat Tomonidan Qo‘llab-Quvvatlanishi Va Sohaga Mintaqalar Miqyosida Investitsiya Jalb Qilish Samaradorligi. *Miasto Przyszłości*, 53, 515-523.

24. Ibodulloyevich, I. E. (2023). MAHALLALARDA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISH VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 504-507.

25. Ibodulloyevich, I. E. (2024). DAVLAT BOSHQARUVI ORGANLARIDA RAHBAR XODIMLAR MEHNATINI TASHKIL ETISH VA SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.

26. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT TAMOYILLARI VA USLUBLARIDAN FOYDALANISHDA RAHBAR MEHNATINING AHAMIYATI.

27. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT TIZIMIDA RAHBARLIK USLUBLARINING TASNIFLANISHI.

28. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ISHLAB CHIQRISHDA RAHBAR MEHNATINING ASOSIY O‘RNI VA KORXONALAR IQTISODIY FAOLIYATIGA TA‘SIRI. *Gospodarka i Innowacje.*, (45), 311-315.

29. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Respublikada Xizmatlar Sifati Va Raqobatbardoshligini Oshirish Orqali Xizmatlar Eksportini Rivojlantirish Istiqbollari. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 247-251.

30. Ikromov, E. (2024). DIRECTIONS FOR IMPROVING THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISMS OF INCREASING THE QUALITY AND COMPETITIVENESS OF SERVICES. *Modern Science and Research*, 3(2), 803-810.

31. Ikromov, E. (2024). THEORETICAL APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF MODERN MANAGEMENT AND ITS METHODS. *Modern Science and Research*, 3(2), 811-819.

32. Ikromov, E. (2024). USE OF FOREIGN EXPERIENCES IN THE ORGANIZATION OF MANAGERIAL WORK IN PRODUCTION ENTERPRISES AND ITS IMPROVEMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 820-828.

33. Ikromov, E. (2024). FOREIGN EXPERIENCES OF SERVICE SECTOR DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 794-802.

34. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI.

35. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHGA USLUBIY YONDASHUV.

36. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Ijtimoiy Soliq Stavkasini Kamaytirish Orqali Davlat Budjeti Daromatlarini Oshirish Imkoniyatlari. *Gospodarka i Innowacje.*, 48, 348-353.

37. Ikromov, E. (2023). PROBLEMS IN IMPROVING THE FORECASTING OF LOCAL BUDGET REVENUES. *Modern Science and Research*, 2(10), 794-797.

38. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF MANAGERIAL WORK IN THE USE OF MODERN MANAGEMENT PRINCIPLES AND METHODS. *Modern Science and Research*, 3(1), 18-23.

39. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA AFZALLIKLARI.

40. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMATLAR SIFATI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI.

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

41. Bahodirovich, X. B. (2025). KORXONALARDA ICHKI NAZORAT TIZIMINI TASHKIL QILISH. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 72-78.
42. Bahodirovich, X. B. (2025). O'ZBEKISTONDA SOLIQ NAZORATINI AMALGA OSHIRISH SHAKLLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 47-53.
43. Bahodirovich, X. B. (2025). RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH AMALIYOTI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 29-34.
44. Bahodirovich, X. B. (2025). SUG'URTA TASHKILOTLARIDA MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 37-43.
45. Sodiqova, N. (2023). A POLITICAL ECONOMY ANALYSIS OF ECONOMIC SECURITY. *Modern Science and Research*, 2(12), 559-568.
46. Tohir o'g'li, M. T., & To'rayevna, S. N. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSION SIYOSAT. *ZAMONAVIY TA'LIMDA FAN VA INNOVATSION TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(14), 45-53.
47. Sodiqova, N. T., & Quدراتova, G. M. (2025). IQTISODIYOTNI RAQAMLI KO 'RSATISHDA SANOATNING O 'RNI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 42-50.
48. To'rayevna, S. N. (2024). TEXNOLOGIYA DISKURSI VA YANGI MEDIA SIYOSIY IQTISODIYOTI.
49. To'rayevna, S. N. (2024). IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA INNOVATSION SIYOSAT VA UNING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI.
50. To'rayevna, S. N. (2024). KORXONALARDA INNOVATSION LOYIHALARNI BAHOLASH TARTIBI VA TANLASH USULLARI.
51. Sodikova, N. (2024). THE MAIN DIRECTIONS OF PROVIDING THE BUSINESS SECTOR WITH QUALIFIED PERSONNEL. *Modern Science and Research*, 3(1), 133-139.
52. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). PANDEMIYA SHAROITIDA O 'ZBEKISTON MILLIY IQTISODIYOTIDAGI TARKIBIY O 'ZGARISHLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI VA ISTIQBOLDAGI IQTISODIY O 'SISH PROGNOZLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 111-123.
53. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SANOAT TARMOQLARIDAGI TARKIBIY O 'ZGARISHLAR VA ULARNI BAHOLASH. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 101-110.
54. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). O 'ZBEKISTON EKSPORTCHI KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH YO 'NALISHLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 245-254.
55. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). O 'ZBEKISTONDA EKSPORT-IMPORT KO 'RSATKICHLARINING TAHLILI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 151-159.
56. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). JAHON SAVDO KO 'RSATKICHLARI ISTIQBOLI VA BUNDA O 'ZBEKISTON EKSPORTCHI

KORXONALARI UCHUN IMKONIYATLAR. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 236-244.

57. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). АНАЛИЗ БЕЗРАБОТИЦЫ В РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАНАХ АФРИКИ И УЗБЕКИСТАНЕ. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 122-128.

58. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ВВП СТРАН ЕВРАЗИЙСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА (ЕАЭС) И УЗБЕКИСТАНА. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 149-156.

59. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УРОВНЯ ИНФЛЯЦИИ В СТРАНАХ ЕС И УЗБЕКИСТАНЕ. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 206-212.

60. Abidovna, A. S., & Sadilloevna, D. M. (2024). THE IMPACT OF MANAGEMENT PRACTICES ON INNOVATION IN ENTREPRENEURSHIP. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 232-237.

61. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). TEXNOLOGIK JARAYONNING TANNARXINI HISOBLASH. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 17-23.

62. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASH, XARAJATLARNI TAHLIL QILISH YONDASHUVLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 47-53.

63. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2025). IQTISODIYOTNI RAQAMLI KO'RSATISHDA SANOATNING O'RN. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 42-50.

64. Azimov, B. F., Shadiyev, A. X., & Qudratova, G. M. (2025). YENGIL SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION STRATEGIYALAR. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 15-22.

65. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). TANNARXNI HISOBGA OLISH VA UNI OPTIMALLASHTIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 40-46.

66. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). KORXONALAR MAHSULOTLARI TANNARXINI ANIQLASHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 54-61.

67. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). XARAJAT TUSHUNCHASI VA MAHSULOT TANNARXINI SHAKLLANTIRISH: NAZARIYA VA AMALIYOT. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 79-85.

68. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). STANDARTLARGA MUVOFIQ XARAJATLARNI HISOBLASH USULI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 62-68.

69. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). BUYURTMA BO'YICHA XARAJATLARNI HISOBLASH USULI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 24-30.

70. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). ENTERPRISE MARKETING STRATEGY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 259-265.

71. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). SANOAT KORXONALARI INNOVATSION STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH JARAYONI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 193-198.

72. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). SANOAT KORXONALARI INNOVATSION STRATEGIYALARINING IERARXIK TUZILISHI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 187-192.

73. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). TIKUVCHILIK SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION STRATEGIYALARINI QOLLASH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 325-330.

74. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION STRATEGIYANI SHAKLLANTIRISH VA AMALGA OSHIRISHNING DOLZARBLIGI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 183-187.

75. Raxmonqulova, N. O. (2025). TASHKILOTNING MOLIVAVIY REJASI VA UNING MUVAFFAQIYATGA TA'SIRI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, 2(1), 8-14.

76. Raxmonqulova, N. O. (2025). HODIMLARNI RAG 'BATLANTIRISH VA MOTIVATSIYA ORQALI ISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 2(1), 29-35.

77. Raxmonqulova, N. O. (2025). TASHKILOT MAQSADLARINI BELGILASH VA ULARGA ERISHISH BO 'YICHA STRATEGIK REJALASHTIRISH JARAYONLARI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, 2(1), 22-28.

78. Hakimovich, T. M. (2025). PRIORITIES FOR DEEPENING STRUCTURAL CHANGE IN THE ECONOMY. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 12(01), 84-90.

79. Hakimovich, T. M. (2025). HUDUDLAR IQTISODIYOTINI JADAL RIVOJLANTIRISH BO 'YICHA STRATEGIYALARINING QO 'LLANILISHI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 129-136.

80. Bazarova, M. (2025). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT MOLIVASI TIZIMIDAGI ISLOHOTLARNING ASOSIY YO 'NALISHLARI. *Modern Science and Research*, 4(1), 29-36.

81. Shadiyev, A. X. (2025). A MODERN APPROACH TO THE METHODOLOGY OF TEACHING ECONOMIC DISCIPLINES. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 12(01), 134-139.

82. Khudoynazarovich, S. A. (2022). Features of evaluating the effectiveness of activities at the Bukhara State University. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(11), 153-159.

83. Xudoynazarovich, S. A. (2024). KORXONA VA TASHKILOTLARDA PERSONALNI BOSHQARISH TIZIMI VA TAMOYILLARI. *Gospodarka i Innovatsiya*, 48, 685-690.

84. Shadiyev, A. (2024). TA 'LIM MENEJMENTI. TA 'LIMNI BOSHQARISH USULLARI VA QARORLARI. *Modern Science and Research*, 3(6).

85. Olimovich, D. I., & Khudoynazarovich, S. A. (2020). The cost-effectiveness of improving the quality of hotel services. *Academy*, 4 (55), 40-42.

86. Khudoynazarovich, S. A. (2023). CREATING VALUE IN A TOURIST DESTINATION.

87. Akbarovna, N. N. (2024). GLOBALLASHUV SHAROITIDA INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISHDAGI MUAMMOLAR. *Gospodarka i Innowacje*, 54, 107-112.

88. Akbarovna, N. N. (2024). STRATEGIC MANAGEMENT METHODS IN AN INNOVATIVE ECONOMY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 407-412.

89. Akbarovna, N. N. (2024). MILLIY IQTISODIYOTNI TAHLIL QILISHDA QO‘LLANILADIGAN ASOSIY KO‘RSATKICHLAR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 278-283.

90. Azimov, B. F. (2024). MOLIYAVIY SEKTORDA STATISTIK KUZATISH VA UNING USULLARI. *XALQARO KONFERENSIYA VA JURNALLARNI SIFATLI INDEXLASH XIZMATI*, 1(1), 28-31.

91. Жумаева, З. К. (2019). Современные Тенденции И Направления Развития Инвестиционной Деятельности В Регионах Республики Узбекистан. *Современные Проблемы Социально-Экономических Систем В Условиях Глобализации*, 148-152.

92. Jumayeva, Z. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI. *Modern Science and Research*, 3(6).

93. Bustonovna, J. Z. (2024). JISMONIY SHAXSLAR DAROMADLARINI SOLIQQA TORTISH MEXANIZIMINI TAKOMILASHTIRISH.

94. Bustonovna, J. Z. (2024). IQTISODIY MUAMMOLARNI HAL QILISHDA BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING MUHIM SHARTLARI. *Miasto Przyszłości*, 55, 1436-1440.

95. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK SUB'EKTLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISHNING ASOSIY YO‘NALISHLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 319-326.

96. AT, I. (2024). IQTISODIYOTNING REAL SEKTORIGA INVESTITSIYA QILISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 149-155.

97. To'rayevich, I. A. (2025). Attracting Investments into the National Economy and their Management: Current Status. *Miasto Przyszłości*, 56, 315-322.

98. AT, I. (2024). MINTAQALAR VA MA'MURIY HUDUDLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLOVCHI IQTISODIY TIZIM SIFATIDA. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 249-255.

99. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLASH STRATEGIYASINING IQTISODIY MEXANIZMLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 256-263.

100. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH VA UNI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLASHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 241-248.

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

101. Turayevich, I. A. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA INVESTITSIALARNI JALB QILISHNI BOSHQARISH YO 'LLARI. *Miasto Przyszłości*, 55, 1464-1468.
102. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK SUB'EKTLARI INVESTITION LOYIHALARINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 306-314.
103. AT, I. (2024). TADBIRKORLIK FAOLIYATINING DAVLAT TOMONIDAN QO 'LLAB QUVVATLANISHI VA SOHAGA MINTAQALAR MIQYOSIDA INVESTITSIYA JALB QILISH SAMARADORLIGI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 264-271.
104. Aziz, I. (2023). O'zbekistonda xorijiy investitsiyani jalb qilishni soliqlar vositasida rag'batlantirish yo'llari. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, 1(5), 191-196.
105. Turayevich, I. A. (2024). Milliy Iqtisodiyotga Xorijiy Investitsiyalarni Jalb Qilishda Soliqlarning O 'Rni. *Gospodarka i Innowacje*, 53, 205-213.
106. Ibragimov, A. T. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIYANI JALB QILISHNI SOLIQLAR VOSITASIDA RAG 'BATLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje*, 51, 116-122.
107. Turayevich, I. A. (2024). Iqtisodiyotga Investitsiyalarni Jalb Qilish Va Boshqarishning O 'Ziga Xos Xususiyatlari. *Miasto Przyszłości*, 53, 1231-1237.
108. Джумаева, М. С. (2025). АВТОНОМНЫЕ И ИНТЕГРИРОВАННЫЕ МЕТОДЫ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 135-141.
109. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). BARQAROR RIVOJLANISHGA O 'TISH SHAROITIDA ISHLAB CHIQUARISHNI BOSHQARISH VA TASHKIL ETISH. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 307-312.
110. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI MARKETINGNI QO'LLASHNING KONSEPTUAL ASOSLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 93-99.
111. Hakimovich, T. M., & Avazovna, R. L. (2024). IQDISODIY NOCHOR KORXONALAR TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 284-292.
112. Avazovna, R. L., & Hakimovich, T. M. (2024). MINTAQADA MEHNAT BOZORI. MEHNAT BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XUDUDIIY ASOSLARI, AHOLI BANDLIGI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YOLLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 307-309.